

**Referat af møde i FØJO's brugerudvalg
Onsdag den 21. marts 2001
på Forskningscenter Bygholm**

Til stede

Sven Nybo Rasmussen (SNR), Jens-Otto Andersen (JOA), Svend Erik Jensen (SEJ), Johannes Nebel (JN), Thomas Vang Jørgensen (TVJ), Peder Kirk Iversen (PKI), Hanne Lindhard Pedersen (HLP), Erik Steen Kristensen (ESK) og Claus Bo Andreasen (CBA/referent).

Afbud

Evald Vestergaard, Peter Kaae Holm og Thomas Roland

Dagsorden

1. Velkomst ved Hanne Lindhard Pedersen
2. Præsentation af brugerudvalget
3. Godkendelse af dagsorden
4. Valg af formand og næstformand/stedfortræder
5. Meddelelser
6. Diskussion af ansøgning til DØFR
7. Diskussion af plan for anvendelse af økologisk forsknings midler herunder:
  - a. Overordnet plan for udmøntning
  - b. Tilpasning af FØJO II-projekter efter international evaluering
  - c. Ph.D.-projekter
  - d. Økologisk kvæg – forsyning med vitaminer
8. Eventuelt

1. Velkomst ved Hanne Lindhard Pedersen

HLP bød velkommen til det første møde i det "nye" brugerudvalg. Foruden nyt brugerudvalg har FØJO også fået ny bestyrelse og ny vedtægt. I den ny vedtægt er det bl.a. angivet, at der skal lægges øget vægt på dialogen med praksis, hvilket er med til at understrege betydningen af brugerudvalgets arbejde.

2. Præsentation af brugerudvalget

De enkelte medlemmer præsenterede herefter sig selv. En oversigt kan ses i det udsendte bilag ad 2.

3. Godkendelse af dagsorden

JOA spurgte om referatet fra sidste møde ikke skulle godkendes? ESK oplyste, at der ikke var indkommet bemærkninger til referatet, og at det således kan betragtes som godkendt. Endvidere kan det

”nye” brugerudvalg ikke godkende et referat fra det ”gamle” brugerudvalg. Referatet blev uddelt til orientering.

4. Valg af formand og næstformand/stedfortræder

Sven Nybo Rasmussen blev valgt til formand og Johannes Nebel blev valgt til næstformand.

SNR takkede for valget. Der har været et fortrinligt samarbejde i det hidtidige udvalg, og han glædede sig til det fremtidige arbejde.

SNR ville dog sætte stor pris på, at meget tunge emner på brugerudvalgets dagsorden fremsendes tidligere, således at der er mulighed for at nå at læse materialet.

5. Meddelelser

Møde med Fødevareministeren

SNR fortalte, at der tidligere - i forbindelse med de nye vedtægter – var aftalt et møde mellem Ritt Bjerregaard og brugerudvalgets formand, næstformand og sekretær. Mødet er blevet udsat to gange, men et nyt møde er aftalt til den 3. april. Emnerne er bl.a. udmøntningen af FØJO II, forskningsfaciliteter, internationalisering m.m.

Der var en række forslag til yderligere emner – primært om den generelle udvikling af økologisk jordbrug - som kunne diskuteres med ministeren. Det blev understreget, at brugerudvalgets formandskab mødes med ministeren som repræsentanter for forskningsbrugere.

Temamøde om principper for økologisk jordbrug

SNR oplyste, at LØJ og FØJO planlægger at holde et fælles temamøde om ”Målsætninger for økologisk jordbrug”. Landboforeningerne og Familielandbruget er ligeledes blevet spurgt, om de vil være medarrangører. Mødet planlægges afholdt i juni.

Det blev bl.a. påpeget, at det er vigtigt at invitere forbrugere og myndigheder til mødet.

Forslag om flere medlemmer i brugerudvalget

FØJO har modtaget en henvendelse fra DØFR vedr. muligheden for, at Økologisk Landscenter (ØLC) og Landbrugsraadet får sæde i FØJO's brugerudvalg.

HLP redegjorde for, at det nu er FØJO's bestyrelse, som nedsætter brugerudvalget, men at det i givet fald kræver en vedtægtsændring at optage nye medlemmer. HLP vil gerne – såfremt brugerudvalget ønsker det - medvirke til, at der kommer flere medlemmer i brugerudvalget.

Der blev fremført forskellige argumenter for og imod: Udvidelsen vil bl.a. sikre en mere direkte kontakt til det ”sagsforberedende niveau” i Landbrugsraadet og ØLC.

6. Diskussion af ansøgning til DØFR

ESK redegjorde for baggrunden for den udsendte ansøgning om ”Teknologiudvikling i Økologisk Jordbrug (bilag ad 6).

Ansøgningen er udarbejdet af DJF, og den er tidligere behandlet i DØFR. I henhold til ønskerne i DØFR er ansøgningen nu koordineret med aktiviteter i FØJO, hvilket bl.a. fremgår af, at forskere, som deltager i FØJO II, har medvirket ved udarbejdelsen af den nye ansøgning. Ansøgningen vil, når evt. forslag fra FØJO er blevet indarbejdet, blive genindsendt til DØFR.

Flere udtrykte, at de fandt at det var et spændende projekt, og at der er et stort behov for en øget indsats vedr. teknologiudvikling i økologisk jordbrug.

Det blev imidlertid tilkendegivet, at der for flere delprojekters vedkommende er behov for et større samarbejde med private virksomheder, således at virksomhedernes ekspertise i produktudvikling udnyttes.

Det er endvidere ønskeligt, at de private virksomheder påtager sig en større del af finansieringen, og dermed en større del af ansvaret for projektets gennemførelse. Dette gælder specielt for redskabskonceptet til kombineret gyllenedfældning og såning. Herudover blev det spurgt om, hvorvidt projektet indgår i en basisfinansiering af den økologiske forsøgsstation Rugballegård (RBG)?

SNR forklarede, at vanskelighederne på RBG er blevet søgt løst gennem en ny organisatorisk struktur, som indebærer, at RBG tilknyttes Afd. for Jordbrugsteknik på Forskningscenter Bygholm - i stedet for Afd. for Markdrift på Forskningscenter Foulum, hvortil de øvrige forsøgsstationer er knyttede.

HLP sagde, at det er vigtigt, at den ny viden vedr. satellit- og videostyring m.m. udmøntes i økologisk jordbrug. Projektet vil qua den brede ansøgerkreds medvirke til dette. HLP foreslog endvidere, at projektet blev udvidet til også at omfatte frugt og bær.

ESK spurgte om forslag til en følgegruppe. Lars Skytte, Kristian Andersen og Aksel Månsson blev foreslået.

7. Diskussion af plan for anvendelse af økologisk forsknings midler

7a. Overordnet plan for udmøntning

ESK gav en kort gennemgang af det udsendte bilag 7a.

Bilaget giver bl.a. en redegørelse for processen i forbindelse med etablering af FØJO II. Det beskriver hvilke mål, der gælder for forskningsindsatsen, og hvorledes det gennem indkaldelse af interessetilkendegivelser, vurdering og international evaluering m.m. er blevet søgt at initiere en forskning, som bidrager til opfyldelse af målene.

Bilaget beskriver også nogle af de spørgsmål og kommentarer, som fremkom i forbindelse med etableringen af FØJO II.

På baggrund heraf lægger bilaget op til diskussion om potentielle indsatsområder, som kan øge opfyldelsen af de overordnede mål for FØJO II. Diskussionen skal bidrage til, at FØJO's sekretariat kan

udarbejde et detaljeret forslag til udmøntning af de midler, som i 2001 er afsat til forskning i økologisk jordbrug.

ESK redegjorde endvidere for de til rådighed værende midler. Som det fremgår af figuren, er der i finansloven for 2001 afsat yderligere 20 mio. kr. om året i perioden 2001 til 2004, i alt 80 mio. kr., til forsknings- og forsøgsprogrammer under FØJO. Endvidere er der afsat i alt 32 mio. kr. til forskning i økologisk og GMO-fri såsæd, ligeledes inden for rammerne af FØJO.

FØJO's bestyrelse har i brev af 6. marts 2001 til DFFE givet tilsagn om, at der snarest muligt vil blive udarbejdet en detaljeret plan for udmøntningen af de i alt 112 mio. kr., herunder tidsforløb og ønskede forskningsaktiviteter. Et forslag til en overordnet plan er skitseret i nedenstående figur. De angivne beløb er uddybet senere.

Afsatte beløb på finansloven for 2001			
1.	Økologisk og GMO-fri såsæd	32 mio. kr.	
2.	Økologisk forskning i øvrigt (4 x 20 mio. kr.)	80 mio. kr.	
Plan for udmøntning i 2001:			
<i>Marts</i>	Restance på godkendte projekter (135 ÷ 115 mio. kr.)	20 mio. kr.	fra 2)
<i>April</i>	Projekter i forlængelse af vidensynteser, forskeruddannelse m.m.	33 mio. kr.	fra 2)
	Finansiering af vidensynteser vedr. økologisk og GMO-fri såsæd	2 mio. kr.	fra 1)
<i>Sept.-dec.</i>	Projekter vedr. økologisk og GMO-fri såsæd	30 mio. kr.	fra 1)
	Øvrige komplementerede økologiske forskningsprojekter	27 mio. kr.	fra 2)

Som det fremgår, er der først og fremmest en restance på iværksatte FØJO II-projekter på 20 mio. kr. Til projekter i forlængelse af vidensynteser, projektet vedr. vitaminer til kvæg (se pkt. 7d) samt udvaskningsmodel m.m. foreslås, at der anvendes 28 mio. kr. samt yderligere 5 mio. kr. til forskeruddannelse, i alt 33 mio. kr.

De 32 mio. kr. afsat til forskning i økologisk og GMO-fri såsæd foreslås anvendt med 2 mio. kr. til de påbegyndte vidensynteser og 30 mio. kr. til egentlige forskningsprojekter.

Dette medfører, at det er muligt at iværksætte nye, komplementerende aktiviteter for i alt 28 mio. kr. FØJO's brugerudvalg og bestyrelse er på den baggrund blevet bedt om forslag til aktiviteter, procedurer m.m.

Diskussion

I det følgende er det søgt at samle de lidt spredte bemærkninger, som blev givet i forlængelse af ovenstående oplæg. Det skal bemærkes, at bemærkningerne ikke kom i rækkefølge.

PKI og JN lagde vægt på, at forskningen vedr. økologisk, GMO-fri såsæd inddrager praktiske, dyrkningstekniske aspekter.

PKI fandt det hensigtsmæssigt, at de frie midler blev anvendt inden for plantedyrkingen, mens TVJ mente, at der skulle anvendes midler til forskning på svineområdet. Det blev imidlertid tilkendegivet, at plantedyrkning allerede er langt det største indsatsområde i FØJO II, og at der er bevilget forskningsmidler til svineproduktion, som ligger langt ud over denne dyrearts berettigelse i økologisk landbrug - set i forhold til de øvrige dyrearter (se evt. tabel 1 i bilag 7a).

JOA fandt det interessant at gennemføre monitoringer af betydningen af økologisk kost. JN støttede synspunktet og pegede på, at sundhed og spisekvalitet har været et højt prioriteret område i FØJO. ESK forklarede, at et projekt, som bl.a. indeholdt sådanne aspekter allerede var udarbejdet (i forlængelse af videnssynthesen). Han lovede, at projektet vil blive udsendt til kommentering.

TVJ mente, at Rugballegård ikke er konkurrencedygtig pga. manglende basisfinansiering. JN m.fl. ønskede til gengæld ikke, at midlerne skulle anvendes til basisfinansiering af Rugballegård.

Det blev forklaret, at Rugballegård drives af DJF, og at FØJO som sådan ikke skal bidrage til basisfinansieringen. Tilgængelig er FØJO indtil videre ansvarlig for basisfinansieringen af de økologiske værkstedsarealer. Her er der fra 2003 en stor manko i forhold til de nuværende aktiviteter.

TVJ udtrykte støtte til yderligere aktiviteter vedr. formidling m.m.

7b. Tilpasning af FØJO II-projekter efter international evaluering

ESK redegjorde for indstillingen (bilag ad 7b), der er udarbejdet på baggrund af den internationale evaluering (det kan nævnes, at evalueringsproceduren er beskrevet under pkt. 2.3 i det udsendte bilag 7a).

Der var en del kommentarer til indstillingen og til projekterne i det hele taget:

Svineproduktion

TVJ fandt, at der generelt var tale om gode svineprojekter, men at der kunne være behov for en fælles, overordnet ramme for forskningen. Dette kunne evt. være i form af et demonstrationsprojekt på Rugballegård. JN havde håbet på, at svineprojekterne i højere grad havde fokuseret på sundhed og produktkvalitet.

ESK redegjorde for processen omkring svineprojekterne og sagde, desuden, at projekt II.8 faktisk beskæftiger sig en del med zoonoser, og at der p.t. gennemføres et meget stort EU-finansieret projekt vedr. spisekvalitet af økologisk svinekød.

Konklusionen blev, at indstillingen blev anbefalet.

Økologisk kost og sundhed

I forbindelse med projekt III.4 stillede SNR spørgsmål om der er tilstrækkelig finansiering?

JOA fandt, at projektet kunne give mere kvalificerede svar på de stillede spørgsmål, såfremt det var muligt med flere gentagelser. ESK og HLP pegede på evaluøernes bemærkninger om forsøget i højere grad skulle tage hensyn til fødevarernes "produktionshistorie", dvs. til årsvariation, klimatiske påvirkninger m.m.

Det blev på den baggrund besluttet, at der skulle reserveres 2 mio. kr. (tages fra de 27 mio. kr.) til f.eks. en gentagelse, såfremt der er behov for det.

Naturkvalitet

Flere påpegede, at det virker stødende, at projektet har overskredet budgetrammen med 2,4 mio. kr., og der var enighed om, at projektet skulle gennemføres inden for budgetrammen på 9 mio. kr.

Der var en del kritiske bemærkninger til relevansen for økologisk jordbrug af WP3 (aktiviteter uden for dyrkningsfladen), og der var således enighed om, at beskæringen på 2,4 mio. kr. helt overvejende bør ske i WP 3.

Grundvandsbeskyttelse

ESK forklarede at forskningsprojektet i forlængelse af videnssynthesen om grundvandsbeskyttelse med økologisk jordbrug (FØJO-rapport nr. 10), var afhængig af et indsendt EU-projekt, som ikke blev godkendt.

Projektet skulle bl.a. medvirke til udvikling af et modelværktøj, som er et vigtigt supplement til projekt I.3 BIOMOD i FØJO II (se bilag 7b). Målet er bl.a. at kunne forudsige ændringerne i udvaskningsprofilen ved omlægning til økologisk jordbrug, hvilket på nuværende tidspunkt ikke er muligt.

Der blev stillet spørgsmål om projektet nu vil kunne leve op til målet om at forudsige N-udvaskningen med tilstrækkelig sikkerhed. Brugerudvalget lægger stor vægt på dette og anbefaler derfor det kompletterende projekt på 1,4 mio. kr.

7c. Ph.D.-projekter

Brugerudvalget anbefalede, at der anvendes yderligere 5 mio. kr. til forskeruddannelse. Indstillingen er vist i det udsendte bilag ad 7c.

7d. Økologisk kvæg – forsyning med vitaminer

Brugerudvalget anbefalede at gennemføre det i bilag 7d beskrevne tillægsprojekt om kvægets vitaminforsyning (0,6 mio. kr.).

Opsummering

Brugerudvalgets anbefaling vedr. udmøntning af projekter i forlængelse med videnssyntheser m.m. er således (mio. kr.):

Projekt II.7 – II.9 (svineproduktion)	11,0
Projekt III.4 (økologisk kost)	6,0 (+ 2 mio. kr. i reserve)
Projekt III.5 (naturkvalitet)	9,0
Tillægsprojekt til projekt I.3 (BIOMOD)	1,4
Tillægsprojekt til projekt II.1 (vitaminer)	0,6
Ph.D.-projekter (tillæg til projekt IV.3)	5,0
I alt	33,0

8. Eventuelt

Næste mødet afholdes onsdag den 30. maj kl. 10.00 på Bygholm. Såfremt der er interesse for det, vil mødet blive afsluttet med et besøg på Rugballegård.